

הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

תוכן עניינים

- א. כל שאין לו תוך בכלי חרס אין לו אחורים לחליקה נטמא תוכו נטמא גבו נטמא גבו נטמא תוכו כלי חרס בתוכו תלה רחמנא אית ליה תוך איטמי ליה לית ליה תוך לא איטמי ליה 2
- ב. כלי שטף מי גלי ביה רחמנא תוכו אי בטומאה דאורייתא ה"נ 3
- ג. כלי שננטמא אחוריו במשקין אחוריו טמאין תוכו אננו וידיו טהורין נטמא תוכו כולו טמא 4
- ד. דמדאורייתא אין אוכל מטמא כלי ואין משקה מטמא כלי ורבנן הוא דגזור משום משקה זב וזבה הלכך שויה רבנן כטומאה דכלי חרס ולא שויה רבנן כטומאה דאורייתא דנפשיה עבדו רבנן היכירא כי היכי דלא לישרוף עליה תרומה וקדשים 5
- ה. דומיא דשק בעינן מה שק מיטלטל מלא וריקן אף כל מיטלטל מלא וריקן 6
- ו. אין מדרס בכלי חרס 7
- ז. הרים של עין שניקב שנפגם שנסדק 7
- ח. הרי בעינו דק תבלול חלזון נחש (עצב) איזהו תבלול לבן הפוסק בסירה ונכנס בשחור שחור נכנס בלבן אינו מום 8
- ט. ואף על פי שאמרו אין אדם רואה מומין לעצמו 9
- י. אבל מורה הלכה לתלמידים ותלמידים מורין לו 11
- יא. כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו 12
- יב. חורוור והמים הקבועין איזהו חורוור הקבוע כל ששהה שמונים יום ... בודקין אותו ג' פעמים בתוך שמונים יום ... אימא אדר וחצי ניסן לח אלול וחצי תשרי יבש 13

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

דף לז.

**א. כל שאין לו תוך בכלי חרס אין לו אחזרים לחליקה נטמא
תוכו נטמא גבו נטמא גבו נטמא תוכו כלי חרס בתוכו
תלה רחמנא אית ליה תוך איטמי ליה לית ליה תוך לא
איטמי ליה**

פשוטי כלי חרס כגון מנורה וכסא ושולחן של חרס וכיוצא בהן אין מקבלין טומאה מן הטומאות ולא טומאת מדרס לא מן התורה ולא מדברי סופרים שנאמר (ויקרא יא פסוק לג) וְכֹל כֵּלִי חָרָשׁ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ וְגו' כל שיש לו תוך בכלי חרס מקבל טומאה ושאין לו תוך טהור.

כבר התבאר במסכת חולין דף כד: שאין¹ כלי חרס² כלומר כלים העשויים חמר שרוף³, מתטמא אלא מאוירו כגון שהשרץ מטמאו, משנכנס לחללו⁴ ואפלו לא נגע בעצמו של הכלי. או בהיסט הזב, ולא מגביו, אולם כלי חרס שנטמא תוכו, נטמא גבו מעתה גם הנוגע בצידו החיצוני של הכלי הרי זה טמא.

ומניין שאין כלי חרס מתטמא אלא מאוירו שנאמר (שם) אֶל תּוֹכוֹ וְגו' מתוכו הוא מתטמא לא מאחוריו.

¹ רמב"ם הלכות כלים פרק יג הלכה א

² הרב כנסת הגדולה הביא משם הרשב"א ז"ל בתשובה סימן תקמ"ז דכלי חרס המצופין באבר דינן ככלי מתכות ליטמא מגבו ע"כ. ואני בעניי לא מצאתי דבר זה מבואר בהרשב"א שם שהרי כתב דאי לענין טומאה אין לנו עסק בזמן הזה לטומאה וטהרה של כלים ותשובתו שם אינה אלא לענין טבילה במקוה ולענין גיעולי גוים ופסקו הרב ב"י יו"ד סי' ק"כ ולא עוד אלא דמכמה משניות מוכח דהציפוי מבטל עיקר הכלי והוא גם הוא טהור כמ"ש רבינו לעיל פ"ד הל' ד' ופ"י הל' י"א וי"ד. מעשה רקח שם.

³ כלים שנעשו מחומר לא – שרוף הם בכלל כלי אדמה; דינן כדין כלי אבנים, שאינם מקבלים טומאה. רש"ר הירש ויקרא פרק יא פסוק לג.

⁴ פשוטי כלי חרס שאין להם תוך אינם מקבלים טומאה; והואיל ואין מדרס לכלי חרס, שוב אין להם טומאה כל עיקר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בבורות

למרות שאין כלי חרס נטמא אפילו מאב הטומאה מגבו אך עשו מעלה במשקין טמאים שנטמאים כלים מדרבנן שכלי חרס⁵ שנגעו משקין טמאין באחוריו בלבד נטמאו אחוריו כשאר כל הכלים⁶ לא נטמא תוכו, שעשו חכמים היכר ואמרו שלא יתטמא הכלי כולו בדרך שהוא מתטמא בטומאה דאורייתא, כדי להודיע שטומאת כלים שנטמאו במשקים טמאים אינה אלא מדרבנן, ולא יבואו לשרוף עליה תרומה וקדשים. ויש חולקים⁷ שכשם שאין השרץ וכדומה מטמא אחרוי כלי חרס כך אין משקין מטמאין את אחוריו.

בד"א בשהיה לו תוך, אבל אם אין לו תוך ונגעו בו משקין טמאין הרי זה טהור, שכל שאין לו תוך בכלי חרס אין אחוריו מתטמאין במשקין.

נגעו אוכלין או משקין באחורי כלי חרס הטמא הרי אלו טמאין.

ב. כלי שטף מי גלי ביה רחמנא תוכו אי בטומאה דאורייתא

ה"נ

כבר התבאר במסכת חולין דף כה. שכלי עץ וכלי עור⁸ מקבליהן כגון העריבה והחמת וכיוצא בהן מקבלין טומאה מדברי תורה, והם הנקראים

⁵ שם הלכה ד

⁶ דעת רבינו י"ל דכיון דפשטא דגמ' כאן משמע שמשוהכלי שטף לכלי חרס זה לזה וזה לזה ומשום דמשקים עלולים לקבל טומאה עבוד בהו האי מעלה לטמא יותר ממה שהזב והזבה עצמם מטמאין כי היכי דעבוד בהו שיהיו תחלה לעולם.

⁷ השנות הראב"ד כאן ובהלכות שאר אבות הטומאה פרק ז הלכה ג וטעמו כפי שביארו בבס"מ שם שאין השכל נותן שיהיו משקים מטמאין כלי חרס מגבו מה שאין המת והשרץ מטמאים ואם תאמר שעשו מעלה במשקים מפני שהם עלולים לקבל טומאה כשם שעשו בהם שלעולם הם תחלה זה אינו שלא גזרו חכמים במשקים אלא משום משקה זב וזבה ואם הזב והזבה אין מטמאין כלי חרס מאחוריו אין המשקין שלהן מטמאין וכ"ש שאר משקין ועל ראית רבינו מפרק על אלו מומין טען הראב"ד דאינה ראייה דהתם לא להקיש כלי חרס לכלי שטף באו כי היכי דנימא מה כלי שטף מיטמא מגבו אף כלי חרס מיטמא מגבו ואדרבה להקיש כלי שטף לכלי חרס באו לומר דכי היכי דכלי חרס בעלמא חלוק גבו מתוכו אף כלי שטף הכי חלוק גבו מתוכו ומיהו הא כדאיתא והא כדאיתא דכלי חרס אינו מקבל טומאה מגבו כלל אפילו לגבו וכלי שטף מקבל טומאה לגבו מיהא.

⁸ רמב"ם הלכות כלים פרק א הלכה י

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

כלי שטף⁹ אבל פשוטיהן כגון הלוחות והכסא והעור שאוכלין עליו וכיוצא בהן אינן מקבלין טומאה אלא מדברי סופרים שנאמר (ויקרא יא פסוק לב) מִכֵּל כֶּלִי עֵץ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוּ מֶה שֶׁקֵּשׁ שִׁישׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל אֶף כֹּל שִׁישׁ לוֹ בֵּית קִבּוּל.

בד"א שטומאת פשוטיהן מדברי סופרים בשאר טומאות חוץ מטומאת מדרס אבל במדרס הזב וחביריו מתטמאין מן התורה שנאמר (ויקרא טו פסוק ד) כָּל הַמְּשַׁכְּבִי אִשָּׁר יִשָּׁכַב כֹּל הָעֲשׂוֹי לְמִשְׁכָּב או למרכב, וכן כלי זכוכית העשוי למשכב מתטמא במדרס מדבריהן.

פשוטי כלי¹⁰ שטף שאין ראויין למדרס כגון השלחן וטבלא שאין לה דופן הואיל ואין מקבלין טומאה מן התורה אם נטמאו אחוריהן במשקין לא נטמא תוכן.

אבל פשוטי כלי שטף הראויים למדרס כגון המטה והעור שישנים עליו והכסא וכיוצא בהן אין להם אחוריים ותוך אלא בין שנגעו משקין בהן מתוכן או מאחוריהן נטמא הכלי כולו, וכן מדות יין ושמן וזומא ליסטרות ומסננת של חרדל ומשמרת של יין אין להן אחוריים ותוך אלא אם נפל משקין על מקצתן נטמאו כולן כמו הבגדים. שכיון שעשו חכמים היכר בכלים שיש להם תוך שלא יתטמא תוכם, הדבר ידוע שטומאת משקים מדרבנן, ולא הוצרכו לעשות היכר בכלים שאין להם תוך.

ג. כלי שנטמא אחוריו במשקין אחוריו טמאין תוכו אגנו אזנו וידיו שהורין נטמא תוכו כולו טמא

כשגזרו על¹¹ המשקין שיטמאו את הכלים גזרו שיהיו מטמאין את הכלים מתוכן, כיצד אם נפלו לאויר כלי חרס נטמא כולו והרי הוא שני,

⁹ ובבבלי עץ, עור, עצם, בגד, שק, ש כלי שנעשה מהן נקרא כלי שטף, והיינו משום דמבילה מכונה בקרא בשם שטיפה, והרי כלים הללו כשנטמאו מהני להו מבילה. תפא"י ביבקש דעת וערוך השלחן העתיד הלכות טומאת מת סימן יג סעיף ה

¹⁰ רמב"ם הלכות כלים פרק כח הלכה ג

¹¹ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ז הלכה ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL1l7K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ואם נגעו בשאר כלים מתוכן מטמא כולן ונעשו שניים.

אבל אם נגעו משקין טמאים באחורי הכלי שיש לו תוך נטמאו אחוריו בלבד¹² והרי אחוריו שני ולא נטמא תוכו, בד"א לתרומה אבל לקדש כלי שנטמאו אחוריו נטמא כולו והרי כולו שני לטומאה. וי"א¹³ שלא גזרו בכלים הללו שיקבלו טומאה ממשקים טמאים מאחוריהם, אלא דינם בכלי חרס שאינם נטמאים ממשקים טמאים אלא מתוכם.

**ד. דמדאורייתא אין אוכל מטמא כלי ואין משקה מטמא כלי
ורבנן הוא דגזור משום משקה זב וזבה הלכך שויוה רבנן
כטומאה דכלי חרס ולא שויוה רבנן כטומאה דאורייתא
דנפשיה עבדו רבנן היכירא כי היכי דלא לישרוף עליה
תרומה וקדשים**

דבר מפורש בתורה¹⁴ שהאוכלין והמשקין מתטמאין שנאמר (ויקרא יא פסוק לד) מִכָּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֹאכֵל אֲשֶׁר יִבּוֹא עָלָיו מִיָּמָּה וּכְלִי מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל כְּלִי יִטְמָא, ואין האוכל שנטמא מטמא אוכל אחר מן התורה, ולא המשקין שנטמאו מטמאין דבר אחר מן התורה.

אבל מד"ס גזרו על האוכל הטמא שאם נגע באוכל אחר טימאהו, וכן אם נגע אוכל הטמא במשקין טמאין, ואין אוכל מטמא כלי שנגע בו לעולם ואפילו מדבריהם, וכן גזרו על המשקין הטמאים שיטמאו אוכלין או משקין או כלים שנגעו בהן.

אין לך ולד טומאה שמטמא כלים אלא משקין טמאים בלבד, וטומאה זו מדבריהם והוא שיהיו אותן המשקין טמאין מחמת אב מאבות הטומאות בין

¹² וכבר התבאר מחלוקת הראב"ד והרמב"ם האם נאמר דין זה גם בכלי חרס.

¹³ הראב"ד שם

¹⁴ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ז הלכה א – ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

של תורה בין של דבריהם, ומפני מה גזרו על המשקין טמאין שיטמאו כלים
גזירה משום משקה הזב שהוא אב ומטמא כלים דין תורה.

ה. דומיא דשק בעינן מה שק מיטלטל מלא וריקן אף כל מיטלטל מלא וריקן

כבר התבאר במסכת יומא כא: ובחגיגה כו: שבטומאת כלים¹⁵, כלי המחזיק
כמות של מ' סאה (332 ל' לגר"ח נאה, 572 ל' לחזו"א) אינו מקבל טומאה,
מכיון שלענין טומאת כלים צריך שיהא הכלי דומה לשק שיהא מיטלטל מלא
וריקן, וכלי של מ' סאה אינו מתלטל מלא מפני כובדו, ואלו המ' סאה הם
בדבר לח וביבש ששים סאה דהגודש הוי שלישי. אולם יש כלים שעל אף
שהם גדולים מארבעים סאה הרי הם טמאים¹⁶.

והכלל הוא כך כלי עץ העשוי לנחת, כלומר שהוא עשוי לעמוד על מקום
אחד ולא יטלטלוהו תדיר ממקום למקום, כמו שלחן של המקדש אינו מקבל
טומאה, לא מן התורה ולא מדברי סופרים שאינו דומה לשק שמלטלין
אותו.

אך כל כלי עץ העשוי להתלטל מלא וריקן כשק אפילו היה מחזיק מאה
סאה, ואף על פי שיש לו שוליים הואיל ואינו עשוי לנחת ה"ז מקבל טומאה
דין תורה כשאר כלי קיבול,

כל כלי עץ שהוא סתם, אם היו לו שוליים לישוב עליהם על הקרקע כדי שלא
יהא נוח להתגלגל והיה מחזיק ארבעים סאה בלח אינו מקבל טומאה כלל
לא מן התורה ולא מדברי סופרים מפני שחזקתו שעשוי לנחת.

¹⁵ כל זה בערוך השולחן העתיד הלכות כלים סימן קפח סעיף א – ט

¹⁶ והכי תניא בת"כ בפ' שמיני: כלי עץ יכול אף השידה תיבה ומגדל וכו' שמחזיקין מ' סאה וכו' ת"ל מכלי עץ
ולא כל כלי עץ, יכול שאני מוציא דרדור עגלה וקסתות מלכים וכו', ת"ל: כל כלי עץ ריבה, ומה ראית וכו' ת"ל
שק מה שק מיטלטל במילואו אף אני מרבה דרדור עגלה וכו' שהן מיטלטלין במילואן, ומוציא אני את השידה
תיבה ומגדל שאין מיטלטלין במילואן וכו', עכ"ל הת"כ. ולמדנו מזה שהכלים הידועים שמלטלין אותן
בגדלותן אף שהטלטול הוא על ידי שוורים מקבלין טומאה, ורק בסתם כלים כמו שידה תיבה ומגדל אין
מקבלין טומאה כשמחזיקין מ' סאה מפני שאין דרכן להתלטל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

שולחנות שלנו הם מהכלים העשויים לנחת, ואינם מקבלים טומאה. בשונה משולחנות של זמן הגמ' שהיו קטנים והיו נותנים שלחן לפני כל אחד ואחד, שאינם עשויים לנחת ומקבלים טומאה.

ו. אין מדרס בכלי חרס

פשוטי כלי חרס¹⁷ כגון מנורה וכסא ושולחן של חרס וכיוצא בהן אין מקבלין טומאה מן הטומאות ולא טומאת מדרס לא מן התורה ולא מדברי סופרים שנאמר שנאמר (ויקרא יא פסוק לג) וְכֹל כְּלֵי חָרֶשׁ אֲשֶׁר יַפֵּל מֵהֶם אֶל תּוֹכוֹ וְגו' כל שיש לו תוך בכלי חרס מקבל טומאה ושאינו לו תוך טהור.

כלי חרס אינו¹⁸ מקבל טומאה עד שיהיה מקבל ועשוי לקבלה, אבל אם לא היה לו בית קיבול או שהיה מקבל ולא נעשה לקבלה אינו מקבל טומאה כלל לא מן התורה ולא מדברי סופרים.

לפיכך הכסא והמטה והספסל והמנורה והשולחן של חרס, וכן כל כיוצא בהן מכלים שאין להם תוך אינן מקבלין טומאה, וכן הסילונות שהמים מהלכין בהן אף ע"פ שהן כפופין ואף ע"פ שהן מקבלין הרי הן טהורין מפני שלא נעשו לקבלה אלא כדי שיצאו מהן המים.

ז. הרים של עין שניקב שנפגם שנסדק

מחמישים המומין הפוסלים באדם ובבהמה שלשה ברים של עין¹⁹ ואלו הן:

הראשון מי שניקב רים מריסי עיניו דהיינו עפעף²⁰ בכל שהוא, השני מי שנסדק רים מריסי עיניו בכל שהוא, השלישי מי שנפגם רים מריסי עיניו בכל שהוא, ושלשה מומין אלו בכלל חרוץ האמור בתורה. ומומין אלו אינם אלא ברים העליון של העין שהוא העפעף העליון שמכסה את העין ולא בתחתון.

¹⁷ רמב"ם הלכות כלים פרק א הלכה ח

¹⁸ רמב"ם הלכות כלים פרק יח הלכה א

¹⁹ רמב"ם הלכות ביאת המקדש פרק ז הלכה ד ובערוה"ש שם סעי' ו

²⁰ תפארת ישראל שם אות ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

ח. הרי בעינו דק תבלול חלזון נחש (עצב) איזהו תבלול לבן הפוסק בסירא ונכנס בשחור שחור נכנס בלבן אינו מום

שמונה בעין²¹ ואלו הן:

הראשון – העיור בין באחד מעיניו בין בשניהן.

השני – מי שאינו רואה בשתי עיניו או באחת מהן, אע"פ שאין נראה בהן שינוי כלל מחמת שירדו מים אל תוך העין²² בקביעות²³ ומונעים את הראות²⁴,

השלישי – מי שאינו רואה בעינו או באחת מהן ראייה ברורה מחמת שהיה בה סנורים קבועים,

הרביעי – מי שבעינו²⁵ כמו גרגיר של ענב אף ע"פ שהוא רואה,

חמישי – מי שיצא בשר יתר בעינו עד שחפה מעט מן השחור של עין,

השישי – מי שנמשך הלובן של עין ונכנס ממנו מעט בשחור עד שנמצא השחור מעורב בלובן והוא תבלול²⁶ האמור בתורה, אבל אם יצא מן השחור לתוך הלבן אינו מום שאין מומין בלבן²⁷,

השביעי – מי שהיתה נקודה לבנה בתוך השחור וזהו דק האמור בתורה והוא שתהיה צפה על גבי השחור, אבל אם לא היתה צפה או שהיתה

²¹ רמב"ם שם הלכה ה

²² ועיין בתפארת ישראל שם אות כ שפירש שענינו נוספות וזולגות מים תמיד

²³ ומה שאמר הקבועים הוא שב אל המים והחורור שלפעמים יתמסמם הסתום ויסורו המים ויתפזרו ולא יעמדו ולפעמים תהיה הראיה נעדרת מחמת סבות אחרות ויבריא אחרי כן רמב"ם פירוש המשניות בכורות פ"ו מ"ג

²⁴ ר"ב בכורות פ"ו מ"ג מלב"ם בתורה והמצוה אמור פ' ג אות מו ועי"ש שגם מיפות לבנות שיש בעין ומונעות את הראות הרי הם בכלל זה

²⁵ ועיין בתפארת ישראל שם אות יג שכתב שיש על השחור שבעין בליטה עגולה כעינב משמע שעל הלבן אינו מום

²⁶ מלשון בלול

²⁷ שאינה אלא שומן העין (ר"ב שם מ"ב)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

משוקעת בשחור אינו מום, וכן אם היתה נקודה שחורה בתוך הלבן אפילו צפה אינו מום שאין מומים בלבן,

השמיני – היתה נקודה שחורה שוקעת בתוך השחור אף זה נקרא דק, אבל אם היתה צפה הואיל והיא שחורה בשחור אינו מום.

דף לח:

ט. ואף על פי שאמרו אין אדם רואה מומין לעצמו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

כבר התבאר לעיל דף לא. אין החכם²⁸ רואה בכור לעצמו אפילו הוא חכם ומומחה, כדי שלא יחשדוהו²⁹ שהתירו שלא כדין. וי"א³⁰ שאם נולד ומומו עמו דלא אתחזק איסורא יכול להורות לעצמו. ובזה אין צריך אמירה, ולפיכך מותר לראותו אף ביום טוב³¹.

ולכן למרות שמעיקר³² הדין מותר להיות שוחט ובודק בהמות חולין לעצמו ומוכר לאחרים, אם הוא מוחזק בכשרות, אבל נהגו בכמה מקומות שאין

²⁸ רמב"ם הלכות בכורות פרק ג הלכה א, שו"ע ונו"כ יו"ד שיעב ב

²⁹ לבוש ומ"ז שם ד ועיי"ש שהקשה ממה שכתב רמ"א [סי' י"ח] סעיף י"ח שנהגו בקצת מקומות שאין אדם שוחט ובודק לעצמו משמע דמדינא מותר, וכתב שוב ראיתי שבפרק ב' דנגעים הקשה גם הר"ש כן וחילק בין היכא דאיתחזק איסורא כו' ובוה מתורין נמי במה שבודק לעצמו דכיון דנשחטה הותרה ולא איתחזק איסורא וכי תימא א"כ על השחיטה לא יהיה נאמן לעצמו דהא בהמה בחייה בחזקת איסור עומדת בזה סמכין על רוב מצויין אצל שחיטה מומחין הן כמו שכתב המרדכי ריש חולין ע"ש. ובבית הלל הביא את הר"ש וז"ל ותימא, תרומה שמה דלא חזיא ליה וכי לא יהא נאמן, וכן בשאר איסור והיתר אטו מי לא מהימן, ובהדיא אמרין בעירובין בריש הדר [סג, א] דצורבא דרבנן הוי חזי לנפשיה וכו'. ושמא יש לחלק בין היכא דאיתחזק איסורא להיכא דלא איתחזק איסוריה, כדאשכחן בריש האשה רבה [יבמות פח, א] דמחלק [בב"י] [גבי] עד אחד נאמן באיסורין דצורבא דרבנן חזי לנפשיה היכא דלא אתחזק איסורא אבל היכא דאתחזק איסורא לא, עכ"ל הר"ש. וכתב מה שתירץ הר"ש ומחלק בין איתחזק איסורא דאז אסור להורות לנפשיה, זהו דוחק, וכבר כתב הרא"ש [גיטין] בפרק הניזקין [פ"ה סימן ח] חילוק ד' והביאו בשו"ע בסימן קכ"ז סעיף ג' בהגה ואדם נאמן על שלו אפילו היכא דאיתחזק איסורא, וכתב המעם משום דבידו לתקנו, כן כתב הרא"ש שם. וצריך לומר דדוקא גבי בכור אינו נאמן על שלו משום דבכור קדוש מרחם דאיהו לא אקדשיה, לכן הוא נחשד עליו כן כתב שם ברש"י בהדיא בפרק עד כמה [ד"ה ורואה את קדשיו] ע"ש, וזהו דלא כהר"ש. וכן מצאתי במעדני מלך [דברי חמודות] סוף פרק עד כמה [פרק ד] ע"ש, ודלא כטורי זהב [ס"ק ד] שכתב דברי הר"ש בסימן זה ולעיל סימן י"ח [ס"ק טו]. ומה שכתב על לשון השו"ע בסימן י"ח סעיף י"ח בהג"ה על כן נהגו בקצת מקומות שאין אדם שוחט ובודק לעצמו אלא אותן הממונים מן הקהל, כתבתי פירושו למעלה בסימן י"ח [ס"ק ג] בשם הריב"ש [סימן תצח] דהיינו באם שוחט ובודק לעצמו ומוכר לאחרים, אז יש בו חשד שמא יקיל בשחיטה או בבדיקה מאחר שמרויח בהם, אבל אם שוחט ובודק לעצמו בביתו כדי לאכול ממנו הוא ובני ביתו וגם אורחים בביתו, אזי מותר לשחוט ולבדוק אפילו אינו ממונה מן הקהל, וזה פשוט שם בריב"ש שכתב כן בשם הרמב"ם [מאכלות אסורות ח, ז; שחיטה י, יד] ע"ש. ועיי' תבונ"ש יח לט שכתב ולא ידעתי מאין הרגלים להשיגו בזה, דאף על גב דהרא"ש כתב בפרק הנזקין [גיטין פ"ה סי' ח, חילוק ד'] דכל דבידו לתקנו נאמן על שלו אפילו באתחזק אסורא, הר"ש נמי לא מיירי כי אם באין בידו לתקנו, ובהא מחלק, בדלא אתחזק נאמן, אבל מה שבידו לתקנו פשוט בגמרא סוף פרק עד כמה [בכורות ל"א ע"א] דנאמן אפילו אתחזק, ועיי' בכור שור שם [ד"ה תוספות בד"ה דהא חזו ליה] שביארתי יותר בסייעתא דשמיא.

³⁰ חכמת שלמה שם על פי דברי הט"ז מהר"ש אולם למש"כ בית הלל הנ"ל לכאורה ל"ש דבכל גווני איהו לא אקדשיה.

³¹ דמה שכתב אח"כ בסעיף ג' דאין רואין מומין ביום טוב הוי נמי רק אם ניתר על ידי אחרים, דבזה כיון דצריך אמירה נראה כדן הדין, אבל אם הוא עצמו חכם ונולד במומו דיכול לראותו בעצמו דבזה אין צריך אמירה, מותר לראותו אף ביום טוב.

³² רמ"א יו"ד חי חי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

שום אדם רשאי להיות שוחט ובודק לעצמו למכור כי אם אותם הממונים מן הקהל.

ואם אירע לו הוראה בשחיטה אסור אפילו מדינא להורות בעצמו, כיון דבחייה בחזקת איסור עומדת, אין להוציאה מחזקתה כי אם בלא פקפוק³³.

י. אבל מורה הלכה לתלמידים ותלמידים מורין לו

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף לו. שתלמיד³⁴ שהיה חכם ומבין והיה מחוסר קבלה, הרי רבו מוסר לו הקבלה שהוא צריך לה בדין זה ויכול ללמדו בשעת הדין, והוא דן עמו בדיני נפשות ונמנה בשנים³⁵.

דיני ממונות³⁶ ודיני נפשות³⁷ ומכות וקדוש החדש ועיבור השנה אב ובנו או הרב ותלמידו מונין אותן באחד. זה שאנו מונין האב עם הבן בין באחד בין בשנים כגון שהיה האחד מהן בסנהדרין והשני היה מן התלמידים שאמר יש לי ללמד זכות או חובה שומעין דבריו ונושאים ונותנים עמו ונמנין עמו. ובשעת גמר דין אין גומרים את הדין בקרובים שהדיינים הקרובים פסולים לדין. אלא האב ישאר והבן יילך³⁸. וי"א³⁹ שגם בשעת משא ומתן הקרובים פסולים ואין האב ובנו נושאים ונותנים כדיינים אלא הרי הוא כמי שבא לראות ואינו פוסל והאב הוא הנשאר והבן הולך לו כדי שלא יטעה אדם בהן לומר שיהיו שניהן מן המנין.

³³ שמלה חדשה סימן יח סעיף כבו ט"ז יו"ד יחד בזה אין בידו ואיתחזק.

³⁴ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יא הלכה י

³⁵ דאי משום גמרא דשמע מיניה, כל ישראל נמי ממש קיבלו, ואין אלו טעמי הבנת לבו דנימא אם היתה חכמתו מרב אחר היה אומר טעם אחר, סמ"ע יח ב

³⁶ לרמב"ם בדיני ממונות בשעת משא ומתן מונים לשתיים לפי גירסתו שגרס דיני ממונות בהדי המומאות והמהרות.

³⁷ רמב"ם שם פרק יא הלכה ז – ט

³⁸ לקוטי הלכות הערה יד:

³⁹ השנות הראב"ד שהקשה על הרמב"ם א"א חיי ראשי איני רואה לא טעם ולא ריח בדברים אלו כי למשא ומתן מאי מנין איכא ובשעת גמר דין אז הוא המנין והקושיא שהוקשה לו אינה כלום לפי הגירסא שלנו דבדיני ממונות נמי אין מונין להם אלא אחד וכיון דאינו עולה מן החשבון הרי הוא כמי שאמר האחד למחזי אתיתי שאינו פוסל בעדות וכן בדין והאב הוא הנשאר והבן הולך לו כדי שלא יטעה אדם בהן לומר שיהיו שניהן מן המנין והכי איתא בתוספתא עכ"ל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

מה שנאמר בגמרא⁴⁰ שהרב ותלמידו אין מונין להם אלא אחד, היינו דוקא בשעה שמלמדו הרב הדין ועל פיו סומך.

אבל אם אין מלמדו בשעת הדין, אף על פי שהוא תלמידו גם לסברא מונים להם שנים, רק שיהיה לו קצת סברא להבין ולישא וליתן.

ודוקא לענין ממון אין⁴¹ מוציאים על פי תלמיד כזה למנותו למנין הרוב⁴², אבל לענין איסור והיתר או דיני טומאה וטהרה אפילו צריך לסברא של רבו מונין אותם לשנים⁴³, שהרי דנין איסור והיתר ביחיד⁴⁴.

ומה שאנו אומרים⁴⁵ שאין מונין להם אלא אחד בשעה שמלמדו הרב הדין, ועל פיו סומך, אם הוא תלמיד כרב ורב אסי שלקבלתו של רבם היו צריכים אבל לא לסברתו, יכול ללמדו בשעת הדין ודן עמו, והרי הם כשנים.

יא. כל תלמיד חכם שמורה הלכה ובא אם קודם מעשה אמרה שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו

כבר התבאר במסכת קידושין דף ע: תלמיד חכם⁴⁶ שאמר דבר הלכה בדבר הנוגע לו אישית⁴⁷, אם אמרה קודם מעשה, שומעין לו גם עכשיו בשעת

⁴⁰ כן הוא בשו"כ חו"מ יח ה

⁴¹ רמ"א שם

⁴² אולם הרמב"ם סובר שם הלכה ז דבדיני ממונות נמנים בשנים שגורם דיני ממונות עם טומאות וטהרות אב ובנו הרב ותלמידו נמי מונין להם בשנים, והמעט לגירסתנו דבדיני ממונות היקלו דלא בעינן מומחים ועוד דמדאורייתא בחד סגי אבל הר"א ז"ל היה לו הגירסא בספרים שלנו ומפני כן כתב בהשגות על דברי רבינו א"א אין הגמ' כן ע"כ וכבר כתבתי בהגדרות חלוקות הם ומקום השגה זה כאן. לח"מ שם, ועיין אבהא"ז ומרכה"מ שם

⁴³ ועיין תומים (סק"ה) שכתבתי דדין זה צ"ע דנראה דהרמב"ם חולק. ולא היה לו לרמ"א לסתום נגד הרמב"ם, ע"ש. ולי נראה בליכא אחר יש לסמוך על רמ"א. מאזל"מ

⁴⁴ אפילו שאר תלמידים דגם לסברא דרבין צריכין נמנין כשנים אי נחלקו אחרים בדבר וממין הדין אחר הרוב וצריך רק הכרעה נגד החולק והרי יש לו לב להבין אם סברת החולק עדיף מסברת רבו או לא, סמ"ע ב, מאזנים למשפט, שם אולם בלבד כתב שצריך את דעתו דמונין כדי דלימטייה שיבא מכשורא, וכיון דמקבל עליו שמע מינה דברירא ליה מילתיה.

⁴⁵ שו"ע ונ"כ שם

⁴⁶ שו"ע נו"כ יו"ד רמב לו

⁴⁷ עיין ברכי יוסף שם ס"ק לט שהביא מראשון לציון שהקשה על תוס' שכתבו דוקא בנוגע לדידיה וכתב "ויותר נראה דאפילו אינו נוגע לדידיה, אם אחר שהורה ובא לומר לחזק הוראתו שכך הוא מקובל הו"ל כנוגע לו הענין ואינו נאמן, הגם דמה שהורה הוא לזולת. ודברי התוספות צ"ע. עכ"ל" והברכ"י יישב דעת התוס' אך כתב "ונדון זה שכתב הרב הנזכר, אם הוראתו שהורה לזולתו רבו עליה, ערו ערו עד היסוד בה, אף הוא ביטל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

מעשה למרות שנוגע לו כעת אישית, ואם לא אמרה קודם המעשה י"א⁴⁸ שאין שומעין לו כלל בשם שאינו נאמן על עצמו כך אינו נאמן ביחס לאחרים. וי"א⁴⁹ שאינו נאמן על עצמו אך נאמן כלפי אחרים.

ואם אומר⁵⁰ דבר הלכה בשם חכם שחי עדיין בשעת המעשה, סומכים עליו. שמכיון שניתן לברור מדייק היטב⁵¹ ואין לחשוש.

אם יש ת"ח נוסף שאומר כדבריו ואומר אני ופלוגי קבלנו הלכה זו מפלוגי שומעין לו⁵². ודוקא בדבר שאמר כך קבלתי, אבל אם אומר דבר מסברת עצמו ומראה פנים לדבריו והוא דבר נראה ונכון שמוכן טעם סברתו ואין צריך לסמוך עליו⁵³, אף שהוא סותר דבריו⁵⁴, שומעין לו לגבי אחרים, ואין שומעין לו ביחס לעצמו, שחוששים שמא מטעה אותנו ומדמה דברים שאינן דומין לזה לזה ואין אדם רואה חובה לעצמו. אבל אם הוא דבר פשוט ונכון בש"ס או בפוסקים⁵⁵, שומעין לו אפילו לגבי עצמו.

יב. חורזור והמים הקבועין איזהו חורזור הקבוע כל ששהה שמונים יום ... בודקין אותו ג' פעמים בתוך שמונים יום ... אימא אדר וחצי ניסן לח אלול וחצי תשרי יבש

את המעוררין באומרו כי קבלה בידו, אפשר דגם התוספות מודו דנוגע בדבר מקרי, וכסברת הרב הנזכר. ודוק היטב."

⁴⁸ מדויק מהלבוש שם וכך הבין הט"ז את דעתו

⁴⁹ ט"ז שם ס"ק כא

⁵⁰ ט"ז שם

⁵¹ וכתב נ"י שבתוס' הקשו ע"ז וכי ח"ו יחשדו לת"ח שישקר אלא שיאמר בדדמי שסבור שכן קיבל מרבו אבל כשרבו קיים דייק ולא אמר בדדמי. ביאור הגר"א שם פה. אך רש"י (ד"ה דהא ע"ש) כתב בטעם הדבר דחיישין ליה דילמא משקר ואזיל למעמיה, שפירש פרק כיצד מברכין דף מ"ג, אהיהא דרב פפא דאמר משם רבא הלכה בבית הלל ולא היא, ופירש"י דמפני הבושה השמיט עצמו בכך. אלמא דזימנן דמשקר. ואתיא כפירושו דהכא. ברכ"י שם מ

⁵² כדאמר רב יהודה לרב נחמן פרק עשרה יוחסין (ע") האיכא רב מתנא דקאי כוותי. ברכי יוסף ס"ק לח

⁵³ כך ביאר הט"ז שם וחלק על הלבוש

⁵⁴ עיין ברכ"י שם מ ואפשר שזהו פי' דברי הט"ז וצ"ע.

⁵⁵ ש"ך שם סח ומשמע שביאר דלא כט"ז וצ"ע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>



הלכות הדף היומי

מסכת בכורות

מה שהתבאר במומי העין⁵⁶ שהשני מי שאינו רואה בשתי עיניו או באחת מהן, אע"פ שאין נראה בהן שינוי כלל מחמת שירדו מים אל תוך העין⁵⁷ בקביעות⁵⁸ ומונעים את הראות⁵⁹,

השלישי מי שאינו רואה בעיניו או באחת מהן ראייה ברורה מחמת שהיה בה סנורים קבועים,

אי זו היא סנוירין קבועים כל ששהה שמונים יום ולא ראה ובודקין אותו שלש פעמים ביום שבעה ועשרים⁶⁰ מעת שהרגישו בו וביום ארבעה וחמשים וביום שמונים אם ראה מונים לו שמונים מעת שפסקה הראייה.

ובמה יודע שהמים⁶¹ קבועין כשאכלה עשבים לחים מראש אדר עד חצי ניסן ואכלה אחרי כן עשבים יבשים אלול וחצי תשרי ולא נתרפאה הרי אלו מים קבועים⁶².

⁵⁶ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ב הלכה יב

⁵⁷ ועיין בתפארת ישראל שם אות כ שפירש שענינו נוספות וזולגות מים תמיד

⁵⁸ ומה שאמר הקבועים הוא שב אל המים והחורור שלפעמים יתמסמם הסתום ויסורו המים ויתפזרו ולא יעמדו ולפעמים תהיה הראייה נעדרת מחמת סבות אחרות ויבריא אחרי כן רמב"ם פירוש המשניות בכורות פ"ו מ"ג

⁵⁹ ר"ב בכורות פ"ו מ"ג מלב"ם בתורה והמצוה אמור פ' ג אות מו ועיי"ש שגם טיפות לבנות שיש בעין ומונעות את הראות הרי הם בכלל זה

⁶⁰ כן הוא שיטת רש"י שם ל"ט א' אמנם תוס' כתבו שם שיהיה בראש השמונים ובאמצע דהיינו ביום ארבעים וביום סוף השמונים יעו"ש. ורבינו היה רופא מובהק ופסק כפי חכמתו. מעשה רקח

⁶¹ שם הלכה יג

⁶² איבעיא ולא איפשיטא ואזלינן לחומרא ולכן פסק דבעינן לח בזמן הלח ויבש בזמן היבש. הר המוריה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

